

JOAN J. BUSQUETA, NATIVITAT CASTEJÓN, AGNÈS COLLADO,
CARME MARTÍNEZ, JAUME SOLÉ

SANT ANDREU DE PALOMAR EN LA SÈRIE
DE «PROCESSOS» DE L'ARXIU DIOCESÀ DE BARCELONA.
ALGUNS EXEMPLES

Introducció

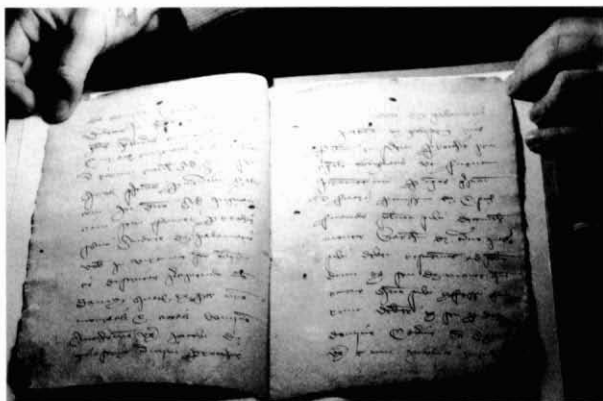
L'any 1984, l'Arxiu Diocesà de Barcelona i el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya varen publicar un instrument d'una gran vàlua per als medievalistes: l'inventari detallat de la sèrie de «Processos» dels segles XIV i XV dipositada en aquell arxiu.¹ Com ja apuntava Mn. Sanabre,² es tracta de la sèrie arxivística judicial eclesiàstica més important de Catalunya; això no obstant, l'ús que n'han fet els historiadors ha estat quasi bé nul.

Certament, alguns manuscrits estan en mal estat, però potser la principal dificultat rau sobretot en el tipus de lletra i en el llenguatge jurídic dels processos, sovint desconegut entre els historiadors.

La sèrie ens acosta a una gran varietat d'aspectes de la vida quotidiana baix-medieval, i no només dels eclesiàstics, perquè, com és prou sabut, la jurisdicció eclesiàstica s'estenia arreu, sobre un conjunt important de la població. Recordem, si més no, que el primer marc d'agrupació i organització col·lectiva el formà la parròquia.

1. J. M. MARTÍ, L. NIQUI, F. MIQUEL, *Processos de l'Arxiu Diocesà de Barcelona*, vol. I, Barcelona, Departament de Cultura de la Generalitat, 1984.

2. J. SANABRE, *El Archivo Diocesano de Barcelona*, Barcelona, Fidel Rodríguez impressor, 1947, pàg. 60.

ADB, *Processos*, n. 920, f. 2
vers-3 recte.

No cal dir que hem de fer un esforç perquè aquests documents vegin a llum, ja que amaguen bona part de les vivències dels nostres avantpassats. Hem de treure el millor profit, per tant, de l'obra de catalogació endegada pels arxiviers de l'Arxiu Diocesà.

El professor J. Hernando, a qui debem ja unes primeres iniciatives³ en aquest sentit, ha insistit en què un dels temes verges del medievalisme català és el del procés penal, tant pel que fa a l'àmbit de la jurisdicció reial nobiliària com al de la jurisdicció eclesiàstica, i ha assenyalat el reduït volum d'obra escrita amb què comptem.⁴

Són diversos els processos que hi ha entorn de problemes incitats en el marc de l'antiga parròquia de Sant Andreu.⁵ La temàtica és prou variada:

3. J. HERNANDO, P. VALDEFENAS, «Del trencament de la presó del bisbe». *El procés contra Francesch Fonollada i na Violant, acusats de col·laboració en l'evasió de la presó episcopal de Barcelona de l'any 1436*, in «Acta Mediaevalia et Archaeologica», 11-12 (1990-1991), pàgs. 74-107. J. HERNANDO, A. IBÁÑEZ, *El procés contra Nicolau Sanxo, ciutadà de Barcelona, acusat d'haver circumcidat el seu fill (1437-1438)*, in «Acta Mediaevalia et Archaeologica», 13 (1992), pàgs. 75-100.

4. A destacar els treballs clàssics de J. MIRET I SANS, *Sempre han tingut bech les oques. Apuntacions per a la història de les costums privades*, 2 vols., Barcelona, 1905 i 1906, i J. RIERA I SANS, *El cavaller i l'alcajota. Un procés medieval*, Barcelona, Club Editor, Col. «El Pi de les tres branques», 1973. Vegi's també l'obra de conjunt de V. FERRO, *El Dret Públic Català. Les institucions de Catalunya fins el Decret de Nova Planta*, Vic, Eumo, 1987, on consten els treballs de caire jurídic més importants.

5. n. 20 (1391-1392), n. 30 (1399-1400), N. 73 (1404-1405), n. 90 (1405-1406), n. 515 (1426-1427), n. 736 (1437-1446), n. 811 (1440), n. 824 (1441), n. 938 (1447), n. 920 (1446), n. 1365 (1475), n. 1468 (1482-1538), realitzada per J. CODINA a *Processos...*, op. cit., pàgs. 191-336.

beneficis vacants a l'església, satisfacció de deutes, percepció de delmes i primícies,⁶ reclamacions de dots matrimonials, conflictes per la possessió de peces de terra, arrendament o provisió de la rectoria, administració de l'església,⁷ etc.

Presentem, avui, la transcripció, amb una nota introductòria, de dos d'aquests processos, sense deixar de destacar l'esforç que ha suposat la lectura paleogràfica i la comprensió general dels textos. No hi havia massa on poder acudir per tenir una base o per fer les oportunes comparacions.

1. Reclamació per al cobrament d'un dot matrimonial (1446)

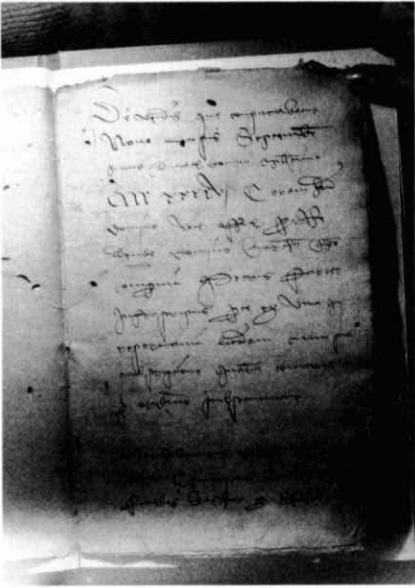
El document que presentem pertany a la secció de «Processos» de l'Arxiu Diocesà de Barcelona, núm. 920, contingut en un quadern de 15 x 25 cm., de 7 fulls sense foliar. En el primer apareix el següent paràgraf: «*Translatum Johannis Sach, paratoris, procuratoris Petri Ferrarii, Sancti Andree de Palomario*».

Pere Ferrer, parroquià de Sant Andreu, inicia el procés el divendres dia 9 de setembre de 1446 amb el lliurament d'una carta degudament signada a l'autoritat corresponent, en aquest cas, a un oficial, en representació del bisbe de Barcelona.. Per tant, ens trobem amb una reclamació interposada davant de l'autoritat eclesiàstica.

En aquesta carta, Bartomeu Valero (*decretorum doctor, canonicus ecclesie viceofficialis Barchinone pro reverendo domino Barchinone episcopo*), doctor en lleis i canonge, en representació del bisbe de Barcelona, a instància de Pere Ferrer, mana que s'avisí Antònia, vídua de Jaume de Golestreig, carnisser (*uxore Jacobi de Golestreig, quondam, carniserii*) i el seu fill Pere (*Petrum de Golestreig, eius filium*), ambdós de la parròquia de Sant Andreu de Palomar, perquè li paguin les 10 lliures que li deuen d'una quantitat major pel dot de Caterina, esposa d'aquest, segons consta en document públic.

6. NÈLIDA CELMA i YOLANDA SERRANO estan ultimant l'edició, per al proper número de «Finestrelles», del procés n. 515 (1426-1427), *Prepositura Marcii contra en Gaçó et alios. Originale Processus*. Concepte: Delma a Sant Andreu de Palomar. Quadern de 15x22 cm., 24 fulls, sense foliar.

7. AGNÈS COLLADO, CARMÉ MARTÍNEZ i JAUME SOLÉ treballen en el procés 1.938 (1447), *Inter Guillelmum Puig et Johannem Pintor, canonicum. Originali*. Concepte: Administració de l'església parroquial de Sant Andreu de Palomar. Quadern de 15x22 cm. 12 fulls, sense foliar.

ADB, *Processos*, n. 920, f. 25.

Així doncs, el motiu de la queixa de Pere Ferrer és reclamar el pagament complet del dot de Caterina, tal com es va acordar en el seu dia. En aquest cas, es reclama a la mare i al germà, ja que el pare de la núvia és mort. Com que ha passat cert temps, l'autoritat eclesiàstica els cita perquè arribin a un acord o perquè facin efectiu el pagament en un termini de sis dies. Si això no es produeix, Antònia i Pere de Golestrig compareixeran a judici a la ciutat de Barcelona (*ad hoc assignamus compareant in iudicio Barchinone*). A més, poden presentar les proves que creguin necessàries. La carta és del 26 d'agost de 1446. Aquesta informació és rebuda a la parròquia de Sant Andreu tres dies després.

Pere de Golestrig compareix el dilluns dia 12 de setembre davant l'oficial Bartomeu Valero, en nom propi i de la seva mare, i manifesta que no deuen res a Pere Ferrer i aporten els seus motius. Com que Pere Ferrer no s'ha presentat, l'oficial assigna tres dies perquè respongui.

Al final del document hi ha una anotació en la qual consta la sentència del procés: Pere de Golestrig ha de fer efectiu el pagament de les 10 lliures reclamades per Pere Ferrer.

*Transcripció**

Translatum Johannis Sach, paratoris, procuratoris Petri Ferrarii, Sancti Andree de Palomario.

Die veneris, que computabatur nona mensis septembris, anno a nativitate Domini millessimo CCCC XXXXVI, coram honorabile domino viceofficiale pro reverendo domino Barchinone episcopo, comparuit Petrus Farrer infrascriptis parte ex una, qui reportavit litteram cum sua subscriptione quarum tenores per ordinem subsequuntur:

* Agraïm l'ajut ofert pel professor Ignasi Baiges i Jardí de la Universitat de Barcelona.

Bartholomeus Valero, decretorum doctor, canonicus ecclesie viceofficialis Barchinone, pro reverendo domino Barchinone episcopo. Dilectis in Christo universis et singulis presbiteris curatis et non curatis civitatis et diocesis Barchinone et eorum cuilibet ad quem seu quos presentes per venerint, salutem in Domino. Ad instanciam Petri Farrer, parrochie^a Sancti^b Andree de Palomario, vobis in virtute sancte obediencie districte precipiendo, mandamus quatenus ex parte nostra moneatis et citetis dominam Anthoniam, uxorem Jacobi de Golastrig, termini parrochie^c Sancti^d Andree de Palomario, et Petrum de Golestrig, eius filium, eiusdem parrochie^e principaliter obligatis ut servant iuramentum per ipsos prestitum et servari promissum^f et sich servando solvant sibi decem libras monete Barchinone de terno, quas sibi debet restantes ad solvendum ex seu de maiori quantitate quam sibi confessi fuerunt debere ex seu pro dote domine Caterine dicti agentis uxoris, cum publico instrumento et solvere promiserunt certo termino iam efluxo medio iuramento aut secum componant amicabiliter de predictis vel sexta die a monicione vestra inde fienda proxime computanda que si feriata fuerit sequenti proxime non feriata quam eis ad hoc assignamus compareant in iudicio Barchinone quod ad predicta non teneantur causas iustas si^g poterint legitime hostensuri aliis ex tunc procederemus contra ipsos fortius pro premissis iusticia suadente reddicare litteras portitori dicta monicione facta cum subscripcione vestra diem declarante.^h Datum Barchinone, die XXVI augusti, anno a nativitate Domini millesimo CCCC XXXXVI.

Fuit completum presentes per me Jacobum Serra, presbiterum regentem vicariam dicti loci, die tertia dicti mensis et anno in littera contentis, pro alia parte comparuit dictus Petrus de Golestreig, pro se et aliis, qui petiit translatum et acordium. Et dictus dominus officialis dicto convento ad explicandum suum acordium diem lune proximam assignavit.

Item, die lune XII septembris, anno quo supra a nativitate Domini millesimo CCCC quadragesimo sexto, coram iamdicto honorabile domino viceofficiale comparuit prenominatus Petrus de Golesterig pro una parte qui, in alterius partis absentia, obtulit et presentavit in sua copia in scriptis hec que secuntur:

Dictusⁱ Petrus de Golestreig pro se et pro domina Anthonia, matre sua, uxore Jacobi^j de Golestreig, quondam, carniserii, dicit et ponit quod ipse non credit teneri ipso^k Petro in quantitate per ipsum petita atamen casu quo in aliquo ei teneatur con-

a. Parrocchie *al text.*

b. Santi *al text.*

c. Parrocchie *al text.*

d. Santi *al text.*

e. Parrocchie *al text.*

f. *Segueix de ratllat.*

g. *Segueix poterite ratllat.*

h. Declarante *al text.*

i. Dicti *al text.*

j. Jacocobi *al text.*

k. Ipsi *al text.*

veniat eum coram suo ordinario et habebit congruum responsum et declinatum forum ecclesiasticum requirens se remitti ad honorabilem vicarium Barchinone ipsorum ordinarius pre maxime obstante pramathica per dominum regem edita cum qua vobis prohibetur quod de causis laycorum maxime profanis sub colere iuramenti in contractibus apponiti nullatenus coram vobis compareant si penam ipsum apponitam voluerit^l evitare et vos minime vos intromittatis et sich dicti conventi opponunt etc. quibus oblatis et presentatis incontinenti iamdictus honorabilis viceofficialis copiam de predictis iamdicte alteri parti inde absentis concessit si eam peterit et habere voluerit eidemque ad respondendum predictis ad diem tertiam proximam venientem assignavit.

Mandans hec dicte alteri parti absentis incoari et notificari.

Ihesus Maria

Ipsi^m moniti sunt ad solvendum dictam quantitatemⁿ ex resta dotis petitam medio iuramento astricti cuius iuramenti cognitio^o a notorio ad vos dictum pertinet officialem et vestris est coercio^p de faciendo illud^q per ipsos obligatos^r teneri et observari et quia huiusque fuerunt remis servando illud ideo pars hec faciendo^s periculum fidem de prestacione de iuramenti per^t esenciam dicti debitorii instrumenti et illius exhibicionem petit ut monitus et remittentes excommunicari et alias pro remedio^u anime introducta procedi.

2. Reclamació per al cobrament de les pensions endarrerides d'un censal (1492)

Aquest document procedeix, també, de la secció de «Processos» de l'Arxiu Diocesà de Barcelona, núm. 1687, contingut en un quadern de 21 fulls, relligats sense foliar, de 15x21 cm.

El procés comença el 14 de desembre de 1490, quan Andreu Serra, prevere beneficiat a l'església de Santa Maria del Mar de Barcelona, presenta un reclam contra Andreu Castelló, hostaler de la parròquia de Sant Andreu

- l. *Segueix emi ratllat.*
- m. *Segueix ob ratllat.*
- n. *Segueix de ratllat.*
- o. *Segueix ru ratllat.*
- p. *Segueix ad fi ratllat.*
- q. *Segueix veneri ratllat.*
- r. *Segueix observara ratllat.*
- s. *Segueix s ratllat.*
- t. *Segueix de ratllat.*
- u. *Segueix iuri ratllat.*

de Palomar i la seva esposa Caterina pel pagament de les pensions d'un censal.¹

Feia dos anys, el 16 de febrer de 1488, que Andreu Serra havia adquirit del carnisser de Barcelona Joan Sitjar un censal amb un valor de 41 lliures i 18 sous i pel qual hom percebia una pensió anual de 2 lliures, 19 sous i 8 diners. De fet però, els censataris no pagaven i d'aquí que es presentés el reclam davant la cúria del veguer de Barcelona, exigint les 5 lliures, 18 sous i 8 diners corresponents a dos anys de pensió.

Exposat el reclam i per a l'execució del mateix, el veguer Jordi Miquel Eimeric, donzell, trameté, a instància del propi Andreu Serra i dels col·lectors del terç² corresponent al fisc reial, el saig³ Andreu Palau, a la parròquia de Sant Andreu, a casa de l'esmentat matrimoni, per tal de procedir a inventariar els béns amb els quals haurien de compensar el deute pendent. Però a la casa no hi havia pràcticament res (*nulla bona mobilia intus eandem [domum] fuerunt reperte*), de la qual cosa en prengué bona nota el saig davant del jurament de Dona Caterina, que hi era present.

Dos anys més tard, el 18 de desembre de 1492, continuava el procés. Comparegué, ara, davant del veguer i del jutge assignat per a aquests casos, Gregori Molgost, el procurador d'Andreu Serra, el paraire de draps de llana i ciutadà de Barcelona, Antoni Sanata.

L'esmentat procurador mostrà un document on s'explicaven tots els fets, afegint que els deutes ja ascendien a unes 12 lliures⁴ i ja que el saig havia fet constar la manca de béns del deutor, hom havia de recórrer al bé obligat que tenia el censal: un molí draper, que amenaçava ruïna, amb la peça de terra corresponent.

El jutge decidí que es procedís a vendre en subhasta pública el molí, de la manera habitual, *al més donant*. Francesc de Luna, corredor de la ciutat, s'encarregaria de pregonar durant trenta dies *per los lochs acostumats* la

1. El censal fou un dels mecanismes de crèdit més extesos durant la Baixa Edat Mitjana. Prenia la forma d'una compra-venda: qui deixava els diners «comprava» el dret a cobrar una pensió. La garantia del crèdit solia ser la generalitat dels béns del censatari o, a vegades, un bé concret.

2. Per tal de donar més força als contractes, hom imposava com a pena a la part que no complís, el pagament d'una tercera part del deute al fisc; d'aquesta manera, quan s'havia d'exigir el compliment de l'obligació, si el deutor no el feia efectiu, podia ser empresonat com a deutor del fisc.

3. El saig era l'oficial que tenia com a tasca específica l'execució de les penes dictades pels tribunals. A vegades rebia el nom de «capdeguaita».

4. Exactament, 11 lliures, 17 sous i 4 diners, quantitat corresponent a les pensions de quatre anys.

subhasta del molí i la peça de terra. El preu obtingut serviria per satisfer el deute contret, el terç corresponent al fisc i la resta de despeses.

Transcripció

Noverint universi quod cum die martis intitulata quartadecima mensis decembris, anno a Nativitate Domini millesimo CCCC nonagesimo, per discretum Andream Serra, presbiterum beneficiatum in sede et in ecclesia Beate Marie de Mari Barchinone, succedentem in infrascripto censuali, titulo in solutum dacionis et cesionis inde sibi factis per Johannem Sitjar, minorem dierum, carnificem civem Barchinone, emptorem dicti censali cum publico instrumento actum Barchinone XVI die february, anno a Nativitate Domini millesimo CCCC octuagesimo octavo, expositum fuerit sive factum retroclamum in curia honorabili vicarii Barchinone, de quinque libris, decem octo solidis et octo denariis barchinonensis, adversus et^a contra Andream Castelló, hostalerium parrochie Sancti Andree, Barchinonensis Diocesis, et dominam Caterinam, eius uxorem, et eorum bona, prout proprium retroclamum scriptum est et continuatum in libro [pintat] sive debet curie vicarie Barchinone ad kalendarium pre et infrascriptum in et sub forma sequentis:

Die martis XIII decembris anno a Nativitate Domini, millesimo CCCC LXXXX.

Item debent Andreas Castelló, hostalerius parrochie Sancti Andree de Palomario, Barchinonensis diocesis, et domina Caterina eius uxoris iustus de quinque libris et decem octo solidis et octo denariis Barchinone, de quibus exposuit reclamum discretus Andreas Serra, presbiter beneficiatus in sede et in ecclesia Beate Marie de Mari Barchinone, in his succedens. [Est terci] scriptura, VIII die aprilis, anno millesimo CCCC septuagesimo quarto, in libro primo censuales.

Quo siquidem retroclamo exposito sive facto et pro exequione eiusdem, Andreas Palau, sagio curie vicarie Barchinone, de mandato honorabili Georgii Michaelis Aymerich, domicelli vicarii Barchinone, Aqualate, Vallensis, Modiliani et Modilianensis, et ad instanciam, scilicet, et requisicionem dicti discreti Andree Serra, presbiteri, succedentis et reclamantis antedicti; et collectores terciorum curie vicarie Barchinone, pro tercio domino Regi pertinenti, ex dicta quantitate superius reclamata, accessit ad domum dicti Andree Castelló, que sita est in dicta parrochia. Et in eadem domo fuit reperta dicta domina Caterina, eius uxor, et cum intrasset intus et perquisivisset bona mobilia, pro exequione predicta facienda, nulla bona mobilia intus eandem fuerunt reperte, que adaveravit ipsa domina^b Caterina, uxor sua, mediante juramento per ipsam prestito in manibus et posse dicti nuncii noti fore. Et sich recessit dictus nuncius a dicta domo, exequionem aliquam minime faciendo propter defectum dictorum bonorum mobilium. Et de predictis omnibus idem

a. *Repetit et.*

b. ... *segueix ratllat.*

Andreas Palau, sagio, retulit michi, cause presentis, notario et scribe ut rey veritas de predictis omnibus annotescat.

Amplius autem martis decima octava decembris, anno a Nativitate Domini millesimo CCCC nonagesimo secundo, coram dicto honorabile Georgio Michaeli Aymerich, domicello, vicario Barchinone, Aqualate, Vallensis, Modiliani et Modilianensis, et seu coram honorabile Gregorio Molgost, decretorum doctore, cive Barchinone, hadvocato^c fischali et iudice omnium causarum exequcionum reclamorum, que honorabili vicarius Barchinone in assidentem sibi assumpsit et quatenus opus fuerit in iudicem assignavit, comparuit Anthonius Sanata, parator pannorum lane, cives Barchinone, tamquam procurator ad hec et alia legitime constitutus et ordinatus a dicto discreto Andrea Serra, presbitero beneficiato in Sede Barchinone, succedente et reclamante antedicto, prout de eius procuracione plene constat instrumento recepto et testificato in posse discreti Michaelis Fortuny, auctoritate regia, notarii publici Barchinone, die XV decembris, anno a Nativitate Domini millesimo CCCC nonagesimo secundo; et dicto nomine obtulit in quadam papiri cedula sequentis:

Ihesus Virginis filius

Andreas Castelló, ville Sancti Andree de Palomario, obligatus discreto Andree Serra, presbitero, in quodam censuali precii seu proprietatis quadraginta unius librarum et decem octo solidorum, pensionis duarum librarum, decem novem solidorum et quatuor denariorum solvendorum certo termino. Et fuit expositum retroclamum post aliquas requisiciones de quinque libris et decem octo solidis, tercio Curie et expensis; licet sunt debite usque in diem duodecim libre de pensionibus debitis^d et pro qua quantitate reclamata, expensis tercio curie, fuit provisum per vos magnificum dominum iudicem quod dictus Castelló pignoreretur. Verum, per relacionem nuncii curie vicarie Barchinone, constat quod nulla bona mobilia fuerunt inventa in domo dicti Castelló et cum in dicto censuali sit specialiter obligatum certum molendinum draperium quod minatur ruinam, et etiam pro eo debentur pro censu solvi cessatio dominus alodiali viginti tres libre, quare petit dictus mossèn Serra quod atento quod non reperuntur bona mobilia, ut per relacionem nuncii constat, providere quod dictus molendinus subastetur et plus offerenti tradatur pro satisfaccione dicti censualis, tam precii quam pensionem, maxime ut dictum est eo quia minatur quotidie ruinam, et ita fieri supplicat et requirit dictus mossèn Andreas Serra, cum de iure sit faciendum et protestatur de sumptibus.

Quibus oblatis et presentatis ilico, dictus honorabilis Gregorius Molgost, assidens consiliarius sive iudex antedictus, concessa de predictis copia alteri parti inde absentis, fecit manu sua propria, provisionem sequentem et attentis, deductis et ut exequcio quantitatis reclamare comode fieri possit ad effectum satisfaccionis quantitatis reclamare et expensarum suo providet dictum molendinum subastari secundum stilum curie, per Ffranciscum de Luna curritorem cui hoc mandatur.

c. Hadvocato *per advocato*.

d. *Segueix ratllat*, expensis tercio curie.

Et nichilominus dictus Anthonius Sanata, dicto nomine, obtulit et produxit quoddam albaranum in pergameno scriptum quod abstractum fuerat ab instrumento prelibati censualis cuius tenor talis est:

Encantats e venets al més donant tot aquell molí draper ensemps ab una peça de terra en la qual lo dit molí és fundat. E termena a sol ixent lo dit molí ensemps ab la dita peça de terra ab lo riu de Basòs; a mig jorn ab lo camí públich e reyal e part ab la possessió dels hereus o successors d'En Gerònim Sala, quondam, mercader; a sol ponent ab lo dit camí reyal e a tremontana ab los dits hereus^e [...] e sots senyoria e alou de aquell, a cens de sinc lliures e sinc sous barchinonenses, cascún any pagadors en la festa de Nadal.

E ven-se per exeqüció de justícia [...].

Et ad actum procedens iuxta contenta in dicta provisione fuit factum atque ordinatum preceptum sequens:

De part del honorable veguer de Barchinona e de consell del honorable micer Gregori Molgost, doctor en decrets, advocat fischal e jutge de les exeqücions dels reclams, ffets manament a-n Francí de Luna, corredor públich de la ciutat de Barchinona que, migençant lo present albarà, encant per XXX dies per los lochs acostumats de la present ciutat de Barchinona, aquell molí draper ensemps ab una peça de terra en la qual lo dit molí és fundat, segons en l'albarà és mencionat. E feta per ell relació, lo dit molí draper ensemps ab la dita peça de terra se pusquen liurar al més donant segons és acostumat. Lo qual manament se fa a instància d'En Antoni Sanata, parayre de draps de lana, ciutadà de Barchinona, procurador del discret mossèn Andreu Serra, prevera, beneficiat en la seu de Barchinona e en la sglésia de Santa Maria de la Mar, instant e requerint dita exeqüció.

Quosiquidem preceptum factum fuit et in scriptis dimissum dicto Francisco^f de Luna, curritori publico, personaliter reperto per Andream Palau, sagionem refferentem.

e. *Segueix ratllat*, e jutge.

f. *Al text*, Ffrancisco.